Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Сьогодні в Україні відбувається боротьба російського націоналізму та його колаборантів за Україну. Ставкою у боротьбі є життя української нації і справжня незалежність України.
Ярослав ДАШКЕВИЧ, історик

8 (475)
20 лютого
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

МАЙДАНОМ ПЕРЕМОЖЕМО!

Писати про події революційного Майдану – серце болить. Здавалося б, ще в понеділок була надія, що парламентські реґіонали нарешті таки усвідомлять критичність моменту і їхній спікер В. Рибак поставить у порядок денний голосування актів повернення України до Конституції 2004 року. Задля цього мирною ходою зранку до Верховної Ради навіть вирушили мітинґарі. Але... реґіонали, як завжди, вирішили і опозицію, і Майдан «розвести, як котят». Зрозуміло, обуренню людей не було меж. Та влада якраз цього й очікувала і збройово підготувалась, аби кінцево добити Майдан.

Це була відверта, відкрита війна влади проти українського народу. Беззбройних мітинґарів закидали світлошумовими гранатами навіть із дахів будинків, по них стріляли снайпери, їх били й добивали палицями. Проти них, як і проти самих силовиків, зрозуміло, спецслужби, влаштували провокації. Як заявив народний депутат Микола Княжицький, два міліцейські чини розповіли йому, що вони виявили провокаторів серед своїх, які стріляли справжніми набоями по силовиках. За даними МОЗ, станом на вчорашній день, згідно з оперативною інформацією бриґад екстреної медичної допомоги та закладів охорони здоров'я Києва, під час зіткнень у центрі столиці померло 25 осіб. Вісім з них – після госпіталізації в міські установи охорони здоров'я (у тому числі, журналіст газети «Вісті»), чотири – в госпіталі МВС, 13 загиблих були доставлені в Київське міське клінічне бюро судово-медичної експертизи. За медичною допомогою за цей період звернувся 351 постраждалий.

І ось відповідальність за все це сумновідомий в. о. міністра МВС В. Захарченко, як, зрештою, і Генпрокурор, покладає на опозицію, мовляв, вогнепальні поранення мітинґарі могли одержати від зброї, яку міліція вилучає у майданівців. Що ж, виходить, за його словами, люди самі в себе стріляли чи в своїх?

Всю вину за трагедію переклав на опозицію і Президент у своєму зверненні до народу. Читати це і слухати – сил немає. Господи, коли ж Ти покараєш цих фарисеїв і брехунів?

А тим часом народний депутат Геннадій Москаль розповів, що саме СБУ та МВС реалізували у вівторок на Майдані дві спецоперації, які ввели у дію в. о. міністра Віталій Захарченко та заступник голови Служби безпеки Володимир Тоцький.

За словами Москаля, метою операцій МВС («Хвиля») та СБУ («Бумеранґ») у вівторок була «повна зачистка Майдану, Українського дому, Будинку профспілок та Жовтневого палацу».

«Першу операцію під назвою «Хвиля», згідно з нормативно-правовими актами, може ввести в дію тільки в. о. міністра МВС Віталій Захарченко», – твердить Москаль.

За його інформацією, готували та керували «Хвилею» заступник глави МВС Віктор Ратушняк, начальник департаменту громадської безпеки Олександр Крикун, в. о. начальника ГУМВС у м. Києві Валерій Мазан та командувач внутрішніх військ Станіслав Шуляк.

У другій операції задіяні керівник антитерористичного центру М. та керівник центру спеціальних операцій «Альфа» П.

Зрештою, хіба не зрозуміло, що окрім людського ресурсу виводити на вулиці бетеери можуть лише високі можновладці. А тим часом у країні де-факто вводиться надзвичайний стан: заборонений в'їзд до Києва будь-якому транспорту, у столиці не працює метро, у дорозі зупиняють поїзди, відключають телеканали, з лікарень забирають та арештовують поранених... Це вже відкритий терор.

Маємо зрозуміти, що подолати його можемо лише єдністю і Майданом.

Богдан ВІВЧАР

АКЦІЇ

БРАТ ЗА БРАТА...

Вчора в полудень майдан перед «білим будинком» в Івано-Франківську і прилеглі вулиці заповнили тисячі студентів вишів і просто містяни. Хоч, власне, це було насамперед студентське віче. Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять загиблих на київському Майдані.

Після виконання Славня було повідомлено про загибель нашого земляка з Городенківщини Сергія Дідича та про двадцятьох поранених мітинґарів. Активісти студентського страйккому Андрій Чепіль, Іван Харків, Наталя Сербин, доцент ПНУ ім. В. Стефаника Ольга Деркачова наголошували, що в Україні йде громадянська війна – війна народу проти бандитської влади, закликали готуватись до спротиву. Мають бути створені сотні самооборони, усі її члени повинні пройти вишкіл, а також мати необхідну амуніцію. Хто не готовий їхати на Майдан, хай долучається до діяльності Штабу національного спротиву і штабу студентського страйкового комітету. А роботи багато: це і пошиття спецодягу, і підготовка протестної амуніції, зрештою, санітарних дружин і груп «швидкої допомоги».

Комбатант дивізійників Михайло Мулик згадав, як молоді галичани сміливо стали на боротьбу з окупантами. А представник української діаспори в Росії Микола Стельмах висловив захоплення своїми співвітчизниками у відстоюванні своїх прав, свобод і гідності й повідомив, що українці Росії допомагають Майдану насамперед коштами.

Начальник обласного Штабу національного спротиву Василь Попович, депутат міської ради Роман Онуфріїв та інші наголошували на необхідності єдності й координації усіх дій: тільки революція, яка є дисциплінованою, переможе, наголошували промовці.

По закінченню засідання Президії обласної ради до мікрофона підійшов її голова Василь Скрипничук. Промовець наголосив, що рада працює над тим, аби все, що вершиться революцією, відбувалось у правовому полі й мало мирний ненасильницький характер.

Депутат облради Ярослав Ткачівський закликав студентів бути єдиними і як є в українській родині – стати «брат за брата». Про підтримку українського Майдану діаспорою США повідомила член УККА Мирослава Роздольська. Оголосили заяву Президії облради з оцінкою ситуації в Україні, підтриману всіма учасниками віча.

А потім багатотисячна колона вирушила до будівлі прокуратури.

Теодор ДРОВНИЧ

СТУДСТРАЙК

СТУДЕНТИ СТРАЙКУЮТЬ

Минулого понеділка багатолюдна колона студентів прийшла до НД «Просвіта» зі зверненням про надання приміщення для діяльності Студентського страйкового штабу. Окрім того, вони вимагали також зал для зібрань і проведення навчань. На договірних умовах такі приміщення їм надані.

І вже у перший день студентський страйком ухвалив резолюцію з вимогами студентства трьох вишів Івано-Франківська – ПНУ ім. В. Стефаника, ІФТУНГу, ІФНМУ до керівників навчальних закладів, міської ради Івано-Франківська, Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я, ВС та Генеральної прокуратури з такими вимогами:

звільнити від кримінальної відповідальності всіх студентів, які відстоювали свою громадянську позицію на Майдані;

підвищити студентську стипендію до рівня прожиткового мінімуму;

скасувати платні послуги в університетах, в тому числі відмінити платні відпрацювання;

дозволити цілодобовий доступ до студентських гуртожитків;

забезпечити належні умови проживання в гуртожитках;

створити студентські комісії боротьби з корупцією в університетах;

забезпечити проїзд громадського транспорту до 24 години;

забезпечити безкоштовний доступ студентів до мережі Інтернет в гуртожитках та навчальних корпусах.

ПОДІЇ

ЗАХОПИЛИ БУДІВЛІ СИЛОВИКІВ

У західних реґіонах країни наростає тиск на владу і силові структури.

Вночі на Прикарпатті мітинґарі захопили приміщення силових структур – прокуратури, обласних управлінь СБУ та МВС.

Протестна акція біля стін УВС була тривалою – співробітники спецпідрозділу «Беркут» без шоломів і масок добровільно покинули приміщення.

До протестувальників вийшов керівник УМВС в області Василь Фелик і запевнив, що жодних злочинних наказів не надходило. Фелик також написав заяву про звільнення.

Управління СБУ люди взяли штурмом: виламали двері, кидали запальні суміші. У будівлі СБУ зайнялася пожежа. У приміщенні УМВС протестувальники вибили вікна на першому поверсі і в підвалі.

Р. С.

ФАКТ

КІНЕЦЬ «СПРАВИ ПРО БЛАГОДІЙНИЦТВО» ПАРТІЇ РЕҐІОНІВ

Заходами обласної влади і «Просвіти» у часі святкування 200-річчя Тараса Шевченка передбачена організація на громадських засадах Музею народної шани Т. Шевченка в НД «Просвіта». Для цього організований збір благодійних коштів. На сьогодні вже частина грошей зібрана. Серед жертводавців була і обласна організація Партії реґіонів.

Правління обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка на пропозицію Майдану вирішило прийняти зазначені кошти (14 860,00 грн.) від обласної організації Партії реґіонів лише в разі відмови жертводавців від членства в Партії реґіонів, як, скажімо, це сталося на Львівщині.

Проте обласна організація ПР не припинила свого існування, не розпущена і її фракція в облраді. І 13 лютого благодійну суму коштів повернули. Про це голова ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький повідомив на страйковому вічу в Івано-Франківську, яке схвально прийняло цю інформацію.

Правління «Просвіти» закликало всіх учасників Майдану, найперше його молодіжних лідерів, депутатів різних рівнів максимально сприяти збору коштів на праведну українську справу – створення Музею шани Т. Шевченка і застерігає, що ніхто не може мати монополії на патріотизм і використовувати благородну справу в політичних спекуляціях.

Просвітяни висловлюють упевненість в перемозі Майдану.

Пресова служба
ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

КРОВ ЛЮДСЬКА – НЕ ВОДИЦЯ

ЗВЕРНЕННЯ
Дорогі краяни!

Такого важкого часу ми з вами, вся незалежна Україна, ще ніколи не переживали: організоване злочинне угруповання, яке узурпувало владу, розв'язало війну проти українського народу. Весь світ здригнувся від почутого й побаченого в Києві, у самому серці Європи.

Янукович та його прибічники мають єдину мету: зберегти награбовані мільярди й упокорити 46 мільйонів українців. Але сьогодні їм уже мало золотих унітазів, їм потрібне наше життя. Вони вже вбили понад тридцять людей у Києві, серед загиблих – троє наших земляків. Це – Герої України, пам'ять про яких буде вписана золотими літерами в українську історію, а сьогодні ми в жалобі за ними схиляємо свої голови.

Руки влади в крові. Янукович та його Партія реґіонів перейшли межу. Вони вбивають, палять, грабують. Вони кинули країну у вир беззаконня. Мов хижий звір, відчули запах крові й не можуть зупинитися.

Януковича та його посіпак підтримує Москва, якій необхідно повернути колишню колонію. Саме тому влада діє так нахабно і жорстоко. Партія реґіонів, Віктор Янукович втілюють московський сценарій, використовуючи випробувані методи більшовицько-фашистської пропаґанди. Свої злочини вони хочуть звалити на український народ, на опозицію та її лідерів, яким уже погрожують арештами і тюрмами. Вони діють московськими каґебістськими методами, розв'язуючи братовбивство.

Усе це вже було. І ми заявляємо – брехня влади, її підлі дії не пройдуть!

Влада, яка перекреслила мирний протест і зубами чіпляється за свої крісла, стане перед справедливим судом, бо її злочини не мають терміну давності.

Національним законодавством, невід'ємною частиною якого є також Міжнародні акти, ґарантовано право людини на повстання проти тиранії та гноблення. Повстання є останнім засобом, до якого громадяни змушені вдаватися в такій ситуації, яку маємо тепер.

Наше слово до тих, хто служить у правоохоронних органах: не виконуйте злочинних наказів. Не ставайте знаряддям убивства своїх братів. Переходьте на бік народу. Зокрема, звертаємося до офіцерів силових структур: не віддавайте наказів, за які потім будете відповідати, а ваше ім'я буде навіки зганьблене. Янукович і його кліка не варті цього.

Ще раз кажемо тим, хто в силу певних обставин став членом Партії реґіонів або служить цій владі: виходьте з її структур! Кидайте ганебні партквитки! Не беріть на себе і своїх дітей людську кров і прокляття нації!

Немає сили, яка могла б зупинити народ, що повстав! Єднаймося, гуртуймося, ставаймо на захист Майдану! Хто може, їдьте до Києва. Виходьте на майдани своїх міст і сіл. Допоможіть коштами, медикаментами, харчами, ваша допомога – безцінна.

Жодна влада не може перемогти мільйони українців! Разом – сила!

Слава Україні!

Ухвалили на засіданні Президії Івано-Франківської обласної ради 19 лютого 2014 року

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,30 грн.,
на півроку – 25,80 грн.,
на рік – 51,60 грн.

ПОЗИЦІЯ

НЕ КУПИТИСЯ!

Кожна революція мала свій переломний момент, після якого вона перемагала або зазнавала поразки. За радянських часів нам протуркали вуха «квітневими тезами» Леніна, які нібито були таким переломним моментом у революції 1917 р. в Росії. Насправді переломних моментів у тій революції було кілька.

Зокрема, залишення кубанськими козаками походу на Москву генерала Дейнеки (Денікіна); рішення генерала Пілсудського не йти походом на Москву, а обмежитись «лапою» від Леніна та Ленінських приятелів у світі у вигляді кордону на Збручі.

Підступний пройдисвіт Янукович і собі хотів «лапою» зупинити Українську проєвропейську революцію. Цього разу «лапою» стала свобода заручниці Юлії Тимошенко. Їй пропонували звільнення за згоду партії «Батьківщина» створити більшість у Верховній Раді з Партією реґіонів. Це був би цілковитий провал революції. Тимошенко відповіла на «кістку» Януковича «тезами», які дали революційній опозиції дороговказ на перемогу.

Головне в цих тезах: жодних переговорів із пішаком на світовій шахівниці Януковичем. Янукович – несамостійний гравець. Він – пішак у руках Путіна. Члени Партії реґіонів, в тому числі й депутати Верховної Ради, не мають жодного бажання вийти з партії і приєднатись до опозиції, поки балом править Янукович. Головна мета опозиції – знетронити Януковича. Тільки тоді будуть слушними переговори.

Якщо до правди, то приблизно таку думку висловлювали і висловлюють отамани «вулиці». Але висловлене ними не сприймається, бо вони ще не мають авторитету.

Сама ідея підкинути Юлії обіцянку свободи свідчить, що Янукович у становищі Юлії погодився б на таку пропозицію. І він таки погодився свого часу. Вчувши або хотівши бути «злодієм в законі», він свого часу пішов на співпрацю з ворогами злодіїв. Тобто, як кажуть урки, «зсучився».

Але «зсучення» не додало йому розуму.

Він не міг собі уявити, що існують люди, які не зсучуються, навіть під дулом револьвера. Саме такою людиною стала у тюрмі Юлія.

Вона не взяла прикладу з генерала Пілсудського і не клюнула на «лапу», а знехтувала факт, що її «лютневі тези» можуть коштувати їй не тільки свободи, а й життя. Боягузи, як правило, аж он які мстиві.

Але вона визнала за краще прийняти удар долі стоячи, як Людина, ніж жити на колінах, як члени Партії реґіонів.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ, *Чикаґо (США)*

ТАК ДУМАЮ

ЗУХВАЛІСТЬ

В Україні нема законності. Замість законності – зухвалість.

І запустив її не хто, а Віктор Янукович. Ще не притершись як слід до нової посади, він зухвало – перед усім світом – заперечив сталінський штучний голодомор. Зухвало, бо суд і Верховна Рада винесли обґрунтований неспростовними фактами вирок: ШТУЧНИЙ ЗЛОЧИННИЙ ГОЛОДОМОР!

Хто має право заперечувати вирок суду?

Такого права не має жоден президент.

Європа ж замість того, щоб зреаґувати, як належить, маючи білоруський приклад, стала на задні лапи перед уркою, який купив її нібито бажанням вступити до ЄС. Не хотів він цього від першого дня. Тим Європа й дістала гарбуза. Цей гарбуз був у плані пахана від самого початку. Де б його привабили європейські цінності?

Зухвалість дістала зелену вулицю.

Законодавці стали плювати на Конституцію. Ухвалили закон про мови, який перекреслив 11 статтю Конституції. Але змінювати Конституцію можуть лише дві третини депутатів Верховної Рада. Чи дотримали цієї вимоги зухвалісти? В тому числі й Янукович? Він підписав закон про мови й оком не моргнув. А закон ухвалили з порушенням конституційних норм.

Закон про мови, який перекреслив 11-ту статтю Конституції України мали підтримати 300, а не 226 депутатів Верховної Ради.

Туди ж і Генеральний прокурор. Він повчає українців, що громадяни мають шанувати закони. Хто б говорив? Він, який «відмазав» убивць Георгія Ґонґадзе? Не йому говорити про законність. Йому як Генпрокурору треба б поцікавитись, як ухвалює закони Верховна Рада, чи у згоді з Конституцією? Як її тлумачить той же Конституційний суд.

На превеликий жаль, його це не цікавить.

16 січня Верховна Рада ухвалила ще низку зухвалих законів, які суперечать нормам Конституції, які обмежують конституційні права українських громадян. Такі закони мають схвалити дві третини депутатів Верховної Ради.

Хто-хто, а Президент, підписуючи закони, першим ділом мусить поцікавитись, чи не суперечать вони Конституції. В Америці президент перш ніж підписувати закони, консультується з правниками.

Але натхнена і напоумлена зухвалістю українська влада нехтує цю «дрібницю». А надто дрібні бісенята – автори беззаконних законів. Ці зі шкіри лізуть, щоб догодити «самому», який, стерши з тіла наколку «Не забуду мать родную!» не стер її з душі та серця. Під «рідною матір'ю» носії наколок розуміють «злочинний світ».

В Україні замість норм справедливості панує злодійська зухвалість. «Мать родная» там не забувається.

Чи ж можна після цього винуватити «Правий сектор», Майдан у порушенні законів, коли найчільніші представники влади тільки тим і живуть, що глузують з найвищого і найголовнішого закону держави – з Конституції?

Корнель Святославович

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

До нової мобілізації

У суботу в Івано-Франківську керівник Штабу національного спротиву Василь Попович закликав усіх громадських активістів, хто перебував у адмінбудівлі обласної ради, звільнити приміщення. В. Попович мотивував це рішенням Ради Майдану Києва, подібно до того, як це зробили в інших областях. А в ніч з неділі на понеділок в Івано-Франківську комунальні служби й дорожники розібрали барикади під адмінбудинком. Хоч два намети і барикади на площі залишили.

Звільнення адміністрації і ліквідацію барикад в Івано-Франківську не всі учасники протесту сприйняли однозначно. Петро Порошенко на недільному вічу в Івано-Франківську зауважив: «Я маю запитання щодо звільнення адміністрацій, але якщо їх уже звільнили, то отримайте ґарантії для тих, хто звільняв приміщення, щоб вони не залишилися віч-на-віч із правоохоронними органами». Нібито такі «ґарантії отримані». А тим часом вівторок почалися силові дії у Києві й Штаб національного спротиву оголосив мобілізацію.

«Мати-наймичка» у Коломиї

З нагоди 200-річчя Кобзаря в Коломийському академічному обласному українському драматичному театрі ім. Івана Озаркевича взялися за постановку вистави – «Мати-наймичка» за повістю Тараса Шевченка «Наймичка». Режисер-постановник – Сергій Кузик. У такий спосіб коломийські актори хочуть вшанувати ювілей українського пророка.

Нові пастирі

У Ватикані повідомили, що владика Івасюк призначений єпархом Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ. А настоятеля монастиря редемптористів в Івано-Франківську о. Михайла Бубнія, ЧНІ, папа римський номінував на першого екзарха Одеського. Того ж дня митрополит Івано-Франківський архієпископ Володимир Війтишин від імені священства та вірних Івано-Франківської архієпархії УГКЦ привітав новопризначених.

Інтронізація правлячого архієрея Василія Івасюка відбудеться 22 березня ц. р. і розпочнеться об 11 годині Божественною Літургією у катедральному соборі Преображення Христового м. Коломиї. Щодо іеромонаха Михайла Бубнія, ЧНІ, то його архієрейська хіротонія відбудеться на Благовіщення, 7 квітня, в патріаршому соборі Воскресіння Христового, а 12 квітня – інтронізація (введення в уряд) нового екзарха Одеського в храмі Святого апостола Андрія Первозванного в Одесі.

Студенти обирають Європу

За останні п'ять років кількість студентів-українців, які навчаються в країнах європейської спільноти, збільшилася майже на сорок відсотків. Найбільш популярними серед українців є вищі школи Польщі, Іспанії, Італії, Чехії, Австрії та Великобританії, де здобуває освіту близько тридцяти тисяч громадян України. Зауважимо, що українська молодь так само залюбки їде навчатися до Канади, тим часом як кількість охочих здобувати вищу освіту в російських вишах за кілька останніх років зменшилася на шість відсотків.

Іноземці читають Шевченка

У Музеї мистецтв Прикарпаття розпочали відзначення ювілею Тараса Шевченка. Для відвідувачів музею відкрили виставку «Т. Шевченко у творчості художників-графіків», а студенти-іноземці підготовчого відділення університету нафти і газу, котрі вивчають українську мову, читали твори Кобзаря. Оминемо графіку Шевченкіани, а зазначимо, як натхненно декламували Шевченка студенти-іноземці університету нафти і газу з Анголи, Гани і Габону. «Португальська – їхня рідна, українська їм теж стає близькою, бо студенти докладають максимум зусиль і поважають країну, куди прибули здобувати освіту, – говорить їхня викладачка Наталія Веселовська.

Суди з головами

Вища рада юстиції призначила в 16 реґіонах України 31 нового голову судів та 12 заступників голів судів. Заміщені дві такі адміністративні посади і в Івано-Франківській області. Зокрема, головою Галицького районного суду призначили Юрія Максимчина, а Тисменицького районного суду – Марію Хоминець.

Шило з мішка

У справі проти громадянина Таджикистану, якого підозрюють в участі у «масових заворушеннях» на вул. Грушевського, свідком виступив снайпер спецпідрозділу «Беркут». Про це йдеться у відповідній ухвалі Солом'янського райсуду Києва від 23 січня. «Доказами обґрунтованої підозри є виписка з Єдиного реєстру досудових розслідувань, рапорт прапорщика міліції БМОП «Беркут» ГУМВС… і протокол його допиту, протокол допиту міліціонера-снайпера БМОП «Беркут», – ідеться в ухвалі суду. Нагадаємо, що МВС спростовувало факт присутності снайперів під час вуличних боїв на вул. Грушевського.

ПАМ'ЯТЬ

У ТІЙ, НЕ СВОЇЙ, ВІЙНІ…

Напередодні 25-ої річниці виведення радянських військ із Афґаністану на Богородчанщині відкрили пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам. На кам'яному монументі в районному центрі викарбувані світлини та імена двох жителів Богородчанщини – Івана Дерена та Богдана Яцківа, які повернулися додому в домовинах. Загалом на Івано-Франківщині встановлено сорок меморіальних знаків на вшанування жертв війни в Афґаністані в 1979–1989 роках, а новий монумент став дев'ятим в області.

– Ті, хто воювали в Афґаністані, виконували наказ чесно, достойно і сумлінно, не шкодуючи своїх сил, здоров'я та життя, – зазначив під час відкриття голова Богородчанської районної ради та голова районної організації ветеранів Афґаністану Михайло Головчук, який став й ініціатором спорудження пам'ятника. – Війна закінчилася, але вона живе й досі в наших серцях.

– Афґанська війна принесла горе та біль в тисячі українських родин. Ми не повинні забувати цю страшну трагедію і наше завдання – більше не допустити нічого подібного. Меморіал стане нагадуванням та пересторогою для майбутніх поколінь, – зазначив голова обласної організації ветеранів Афґаністану Юрій Купчій.

Суботнього дня поклали вінки до меморіалу воїнів-афґанців в Івано-Франківську. Промовці говорили про подвиг, мужність і стійкість, виявлені в боях молодими солдатами. Хвилиною мовчання вшанували й світлу пам'ять загиблих. Деяких із афґанців нагородили відзнаками Української спілки ветеранів Афґаністану.

Зазначимо, що через страшне горнило афґанської війни пройшло 3 449 прикарпатців, 83 із яких повернулися «на рідні пороги» в «чорних тюльпанах», а один зник безвісти. Вічная їм пам'ять.

Н. К.

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО…

ЄВРОМАЙДАН

Дії, події,
версії, факти,
супернадії…
Акції, акти.

Гнів, непокора,
спротив і сила –
десь в коридорах
нам ріжуть крила.

Тушки продажні –
гріш на папері,
хлопці відважні
й вибиті двері.

Каски і маски,
все в каламуті,
треба нам ласки,
не треба люті.

Не треба крові –
служите звіру,
крихту любові
майте і віру.

Серця в долонях –
діти, студенти,
й маса в погонах –
то монументи

страху й зневаги
перед народом…
Вище-но стяги,
йдемо походом!

Треба стояти
спина до спини,
не розіп'ясти
кату дитини!

Не підім'яти
нації слово!
Втік звір із хати?
Нумо на лови!

Всі – на Майдани!
Слова-нагайки!
Візьме в кайдани?
Закрутить гайки?

Запам'ятаймо
криваві лиця –
часу не гаймо,
кличе столиця!

І Україна –
в Європі вільна…
За Переміни
молімось спільно!

Михайло ФЕДАК,
с. Павлівка Тисменицького району

МАМО, Я – ЕКСТРЕМІСТ!

Нас вчора травили газом,
Та я не боявся впасти –
у мене тепер є вісь.
Мамо, я – екстреміст!
Бо брат мій, що прагнув волі,
Стояв на морозі голим,
та поглядом линув ввись.

Мамо, я – екстреміст,
Вдихаю дими Майдану,
Життя своє, Богом дане,
гартую під кулі свист.
Мамо, я – екстреміст,
І шляху назад не буде,
Бо в моїх пробитих грудях
гуркоче, мов грім, –
«Борись!»

Мамо, я – екстреміст,
Я кров'ю скропив землицю,
Вірю – мені проститься завтра,
а чи колись.
Мамо, я – екстреміст,
Я вже не боюся смерті.
Війна потребує жертви…
Рідна моя, молись!!!

Автор невідомий

ДО СВЯТА

12 КНИГ ПРО РІДНУ МОВУ

21 ЛЮТОГО ВІДЗНАЧАЄМО МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

Вольтер, безумовно, мав рацію, коли писав, що всі найголовніші іноземні мови можна вивчити за шість років, але для вивчення рідної мови й життя замало.

«Друг читача» склав добірку цікавих книжок для тих, хто не перестає вчити й плекати нашу рідну українську мову. Ось вони.

1. «Козацька абетка»

Будь-яка мова починається з абетки. Розпочнемо з неї і ми. Проте – трохи некласичної. Автори першої книжечки нашого сьогоднішнього огляду вважають, що, крім української абетки, нащадкам славного запорізького козацтва варто знати, ще й абетку козацьку. У ній – найголовніші події та герої з історії козацької доби, викладені у вигляді невеличких статтей в алфавітному порядку.

Це – той обов'язковий мінімум, який повинен знати кожен українець. Тому книжка може стати гарним подарунком юним патріотам.

2. «Ілюстрований фразеологічний словник для дітей»

Ще одна книжечка для молодого покоління українців, яка допоможе осягнути багатство рідної мови, а конкретніше – дізнатися смисл багатьох крилатих висловів і навчитися активно вживати їх щодня, – це «Ілюстрований фразеологічний словник для дітей».

Яскраві «мультяшні» ілюстрації з гумором унаочнюють дивні словосполучення, які раз у раз дослівно повторюють дорослі. Картинки супроводжуються статтями, які розтлумачують фразеологізми, знайомлять з їх походженням і дають зрозуміти, у якій ситуації варто вживати той чи інший сталий вислів.

3. «Тлумачний словник української мови. 20 000 слів і словосполучень»

Якщо вам здається, що за наявності Інтернету можна з легкістю прожити без пилозбірників – грубезних словників-довідників, то ви – наш клієнт. На захист книжкових словників скажемо, що, по-перше, надруковане на папері запам'ятовується краще, по-друге, вся інформація під рукою тут і зараз – і не треба електрики та вай-фаю. І, по-третє, тут тобі і наголоси, і усі нові зміни згідно з чинним правописом. Ніколи «не бійтесь заглядати у словник» – покажіть приклад рідним та близьким!

4. Святослав Караванський. «Практичний словник синонімів української мови»

Продовжуючи тему словників, не можемо оминути «Практичний словник синонімів української мови» Святослава Караванського – гуру мовознавства, якому на долю випало як члену ОУН 31 рік концтаборів, у яких він не переставав працювати на лексикографічній ниві.

Цей словник виручить у добиранні слів з однаковим чи приблизно однаковим значенням і, звісно, значно збагатить ваш лексичний запас.

5. Леся Ставицька. «Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики»

Рідна мова – це в тому числі і сленґ… Українська нецензурна лексика також заслуговує на наукове опрацювання, вважає доктор філологічних наук, професор Леся Ставицька. Її книга «Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників» подає точний опис значень близько 5000 слів і стійких словосполучень зі сфери усного мовлення, художньої літератури, публіцистики, традиційного сороміцького (еротичного) та сучасного міського фольклору.

У цьому виданні перчені слівця, як і годиться у словниках, ілюструються різними цитатами. Тут прочитаєте Юрія Андруховича, Олеся Ульяненка, Юрія Винничука, звісно, Леся Подерв'янського та інших літераторів. Просвічуйтеся, але не зловживайте!

6. Галина Лозко. «Рідні імена»

Матеріал, вміщений у книжці, є свідченням української ідентичності та самобутності. Авторка своєю працею доводить, що «до прийняття світових релігій слов'яни вже мали багатющий запас власних, рідних і зрозумілих усім імен – не запозичених і не нав'язаних силоміць чужоземцями».

Щодо непрямого використання цієї книги: вона може стати у пригоді молодим батькам, які шукають імена новонародженим.

7. «Сучасний український правопис»

Говорячи про рідну мову, ми не можемо забувати про його величність правопис. Як би хто не писав у книжках, журналах та в Інтернеті й як би не говорив по радіо й телебаченню, маємо дотримуватися затверджених норм. Тож запасіться примірничком «Сучасного українського правопису», де знайдете основні відомості з фонетики, графіки та граматики сучасної української мови, а також головні правила орфографії, синтаксису і пунктуації згідно з останніми змінами й доповненнями українського правопису.

8. Іван Вихованець. «Розмовляймо українською»

Культура української мови – завжди актуальна для журналістів, студентів та, по суті, кожного, кому не все одно, що і як він говорить. З цією корисною книжкою, яка має стати для вас настільною, легко дізнатися про типові вади усного й писемного мовлення, виконати роботу над помилками і, звісно, плекати мову.

9. Святослав Караванський. «Звідки пішла єсть московська мова»

Ще одна книжка сьогодні вже згадуваного видатного мовознавця Святослава Караванського «Звідки пішла єсть московська мова, або Шила в мішку не сховаєш» презентує читачеві низку неспростовних фактів впливу києво-руської (української) мови на пізніше формування московської мови (російської).

Пройти увесь шлях доказів та роздумів разом з автором можна прочитавши це дослідження на 192 сторінках.

10. Іван Дзюба. «Бо то не просто мова, звуки»

Статті на захист української мови видатного літературознавця, критика, громадського діяча, дисидента радянських часів Івана Дзюби, надруковані 1988 року в газеті «Вечірній Київ», не втрачають актуальності донині. Адже за українську мову доводиться боротися і за часів незалежності України. Іван Дзюба залучає провести паралелі між станом мовної ситуації в нашій державі тоді й зараз, а також почитати ще новіші публіцистичні речі і, звісно, замислитися. Недарма серія, у якій вийшла книга, називається відповідно «Читай! Думай!».

11. «Мова – народ»

Упорядник збірки «Мова – народ» – правозахисник Олекса Тихий, член-засновник Української Гельсинкської групи, закінчив роботу над рукописом у 1976 році, але невдовзі після того був засуджений за «антисовітську пропаґанду». Збірка публікується вперше і містить документи й висловлювання видатних людей про мову. Роль мови в житті народу, історична доля української мови, статистичні дані, мова і патріотизм – про це і не тільки йдеться в унікальній самвидавній книжці.

12. Юрій Шевельов. «Нарис сучасної української літературної мови»

Праця визначного українського вченого Юрія Шевельова «Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії (1947–1953)», того самого Шевельова, кого голова Харківської облдержадміністрації Михайло Добкін назвав «фашистом» і чию меморіальну дошку за спонукання влади розбили, «становить спробу опису сучасної української літературної мови як системи в усьому багатстві її стилістичних варіантів. З цього погляду вона має бути корисна не тільки мовознавцеві, а кожному, хто стикається з мовою у своїй практиці: учителеві, журналістові, священикові, просто інтеліґентній людині».

Отже, радимо відзначити День рідної мови, поповнивши свою книгозбірню одним із вищеназваних примірників. Якщо ж книжок про мову у вас купа, тоді займіться просвітницькою діяльністю іншого характеру – одягніть тематичну футболку «Порву за мову!» та почепіть значок на куртку чи наплічник «Обережно – українська мова!». Хай знають наших!

Щиро ваш, перший книжковий радник «Друг читача»

ЧАС ШЕВЧЕНКА

ПРОРОК УКРАЇНИ

ДО 200-річчя ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

(Продовження, Поч. у № 7)

Український народ, людство невдовзі відзначатимуть 200-річчя Тараса Шевченка. Двісті років відшуміли просторами України відтоді, як кріпачка України і кріпак-народ дали світові Тараса Шевченка, який стоїть в ряду великих геніїв людства.

Народився він серед сліз і жалю в хвилині, коли наші вороги були певні, що до труни українського народу потрібен лиш один цвях забити, і вже його поховають, і вже ніколи цей народ не підніметься на ноги.

Та доля України розпорядилася по-іншому.

Мати-кріпачка вигодувала його кріпацьким кормом, з материнським молоком вона передала йому любов до свого народу, отих братів своїх «незрячих гречкосіїв».

Його невмирущі твори ввійшли в серця всіх людей земної кулі незалежно від того, в якому кінці світу вони живуть і якою мовою говорять.

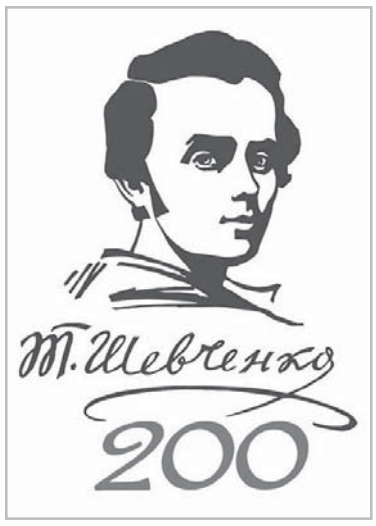
Шевченко умів говорити своєю рідною мовою так джерельно чисто, висловлювати всією силою бентежного серця такі сподівання, думи, пристрасті, надії свого народу, що став доступним, близьким і рідним усім народам світу.

Є творчість, яка ніколи не відцвітає в духовній сфері. Вона схожа на ті вічно діючі вулкани, надра яких завжди пашать вогнем і ніч крізь ніч озаграблюють небо над собою. Такою є поезія Шевченка.

Свою Україну Шевченко любив гнівною і палкою любов'ю сина до зганьбленої матері, яку зневажили й обікрали.

Власне тяжка доля, доля своєї слави була для нього нічим в порівнянні з болісним страхом за її майбутнє:

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині –
Однаковісінько мені.
В неволі виріс меж чужими
І, не оплаканий своїми,
В неволі плачучи, умру,
І все з собою заберу.
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій – не своїй землі.
І не пом'яне батько з сином,
Не скаже синові: «Молись.
Молися, сину: За Вкраїну
Його замучили колись».
Мені однаково, чи буде
Той син молитися, чи ні…
Та неоднаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні

Її, окраденую, збудять…
Ох, не однаково мені!

Важко сказати, коли нам потрібніший був Шевченко. Чи в минулому столітті, коли у мороці пробивали українці стежку, чи в революції, громадянській війні, чи тепер, коли відроджуємося, так нелегко виборюємо суверенітет України.

За двадцять два роки нашої Незалежності виявилося, які небезпечні для розвою Незалежності України кадри. Всі ті, кого Москва виховала на ворогів Української держави, тепер на державних посадах і де лише можуть виступають проти нашої Незалежності, проти української мови й держави. Ті ворожі сили в Україні не допускають до наших українських шкіл правдивої історії нашого народу, не визнають геройський подвиг ОУН–УПА, не визнають наших Героїв Степана Бандеру, Романа Шухевича.

Мабуть, зараз таки найбільше потрібен Шевченко, його уроки, його палке слово, його гнівна поезія, його – дух, Дух Шевченка, який живив би дух і серця українців.

Шевченко – це любов, найбільший патріот нашої землі. Любов до України він ставив вище святого Бога:

Любітеся, брати мої,
Україну любіте
І за неї, безталанну,
Господа моліте…

(1847 р., Орська кріпость)

Він нас об'єднує, благає об'єднатися. А в нас цього немає:

Обніміте, брати мої,
Найменшого брата, –
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.

Так, він – поет-пророк! Він наперед, на сотні років бачив свою знедолену матір-Україну.

Він бачив Україну, коли буде витіснена українська мова зі сфери офіційного та виробничого вжитку, з науки та вищої освіти, з дитячого виховання, зокрема, з книгарень, коли покоління за поколінням «безмовних українців» ставляться зі зневагою до рідного слова, стали байдужими до всього національного, духовного, і тим спричинилися до зубожіння суспільства.

Великий геній молився до Бога за ту байдужість нашого брата до мови своєї, до віри, до всього національного, до своєї неньки-України:

Не дай спати ходячому,
Серцем замирати
І гнилою колодою
По світу валятись!

Патріотизм Шевченка, його любов до свого краю яскраво виявилися і в ставленні до української старовини. Як старанно він вивчав і змальовував старовинні пам'ятки, працюючи ще до заслання в Археологічній комісії. Він залишив нам пам'ятку і про будиночок Котляревського в Полтаві, і про рештки будинку Хмельницького в Суботові, і про палац Мазепи в Батурині. Недарма палітра його малярських робіт охоплює і такі полотна, як «Хмельницький перед кримським ханом», «Смерть Хмельницького», «Мазепа», «Войнаровський», «Умираючий Мазепа», «Кочубей» та багато інших.

Великий патріотизм Шевченка ми бачимо навіть у таких висловах незадовго до смерті: «Аж шум шумує у серці, як згадаєш, яку гірку випив та й ще і доп'є наш славний люд козачий, а таки не втеряв серця. А поганець москаль топче його личаком і сам не знає, паскуда, яке добро нівечить»:

Степи мої запродані
Жидові, німоті,
Сини мої на чужині.
На чужій роботі.
Дніпро, брат мій, висихає,
Мене покидає,
І могили мої милі
Москаль розриває…
Нехай риє, розкопує,
Не своє шукає,
А тим часом перевертні
Нехай підростають
Та поможуть москалеві
Господарювати,
Та з матері полатану
Сорочку знімати.
Помагайте, недолюдки,
Матір катувати.

Або в іншому вірші:

Доборолась Україна
До самого краю
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.

Василь ГУК,
лауреат премії ім. Марійки Підгірянки

(Далі буде)

ПОСТАТІ

ВШАНУВАЛИ ПАТРІОТА

НА СНЯТИНЩИНІ ВШАНУВАЛИ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА, ДРАМАТУРГА, ПУБЛІЦИСТА, ПЕРЕКЛАДАЧА ВОЛОДИМИРА САМІЙЛЕНКА

Володимир Іванович Самійленко народився 3 лютого 1864 року в селі Великі Сорочинці на Полтавщині. Дитинство минуло на хуторі Михайлівка, де його мати служила управителькою панського маєтку. Навчався Самійленко у Полтавській гімназії, багато читав, пробував перекладати твори античної літератури, писав і власні вірші та оповідання. Вищу освіту здобув на історико-філологічному факультеті Київського університету (1884–1890). Згодом переїхав до Чернігова, де працював нотаріусом. Найвідоміші його вірші – «Українська мова», де він називає рідну мову «діамантом дорогим», та «Вечірня пісня», покладена на музику Кирилом Стеценком. Найповніше талант Самійленка розкрився у сфері сатири та гумору. В цих творах поет гостро висміював лжепатріотів, які лише на словах люблять вітчизну й рідний народ.

У 1920 році В. І. Самійленко разом з урядом Української Народної Республіки переїхав до Галичини, окупованої Польщею. Впродовж 1923–1924 років ходив стежками Снятина та села Прутівка (Карлів). У 1924-му повернувся до Києва, працював у Державному видавництві України, перекладав твори зарубіжних авторів, адже знав дев'ять мов. Однак хвороба брала своє… Помер Володимир Самійленко 12 серпня 1925 року, похований у Боярці під Києвом.

Постановою Верховної Ради України від 19 листопада 2013 р. «Про відзначення 150-річчя Володимира Самійленка – видатного українського поета, драматурга, публіциста, перекладача» передбачено: «Урочисто відзначити на державному рівні 150-річчя Володимира Самійленка. Зокрема встановити пам'ятні знаки й меморіальні дошки у місцях перебування письменника: у рідному селі Великі Сорочинці тепер Миргородського району Полтавської області, на будинку колишньої Полтавської чоловічої гімназії (нині – Полтавська спеціалізована школа I–III ступенів № 3), міста Полтава, на будинку середньої школи імені В. Самійленка у селі Прутівка Снятинського району Івано-Франківської області».

З лютого Прутівська ЗОШ I–III ст. зустріла багато поважних гостей зі Львова, Івано-Франківська, Коломиї та Снятинського району, які прибули на відкриття меморіальної дошки.

Вступне слово про поета мовила директор Прутівської школи Ганна Попадюк, наголосивши на важливості його творів в українській літературі, розповіла про створену в школі музейну експозицію, приурочену цій події. Настоятелі церкви Введення в храм Пресвятої Богородиці о. Василь Бобер (УГКЦ) та о. Микола Курилюк (УПЦ КП) здійснили чин освячення меморіальної дошки.

Зворушливі слова про В. Самійленка виголосили Прутівський сільський голова Любомир Іванійчук, Михайло Чорнописький – доцент кафедри Львівського національного університету імені І. Франка, який багато років досліджує творчість поета, Святослав Максимчук – народний артист України, актор Львівського національного академічно-драматичного театру імені М. Заньковецької, голова РО «Просвіта» Мирослав Попадюк, Уляна Іванійчук – начальник управління освіти, молоді та спорту Снятинської райдержадміністрації, керівник апарату Снятинської райдержадміністрації Лариса Петричка, головний спеціаліст організаційного відділу виконавчого апарату Снятинської районної ради Марія Боднарук, голова освітянської профспілки Марія Слободян, депутат Снятинської районної ради Іван Калитчук.

Про створення меморіальної дошки розповів автор, скульптор Йосип Косович, який зазначив, що «…барельєф поета виконаний на гранітній плиті, в круглій оправі, з гілками калини і лавра. Український поет, немов живий, споглядає на нас мученицьким патріотичним поглядом». Відзначили Володимира Самійленка й учні школи, яких підготували вчителі Марія Кейван, Ганна Попадюк, Катерина Федорук та музичний керівник Іван Данилюк.

(Чит. 4 стор.)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

У ці дні відзначає поважний ювілей відома просвітянка – хранителька і продовжувачка ідентичності української вишивки, відповідальний секретар ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

НАТАЛІЯ СИНИЦЯ.

Шановна, мила для просвітян
Наталіє Іванівно!

Вітаючи Вас у колі давніх Ваших друзів, друзів просвітян-управлінців хочемо, як колеґи, товариші, побратими по просвітянській роботі побажати Вам ще довгі-предовгі роки:

і надалі зберегти енергію та ентузіазм у роботі, які притаманні Вам у сьогоденні – просвітянці з 25-річним стажем;

зберегти доброзичливе і щире ставлення до людей;

зберегти вроджену інтеліґентність, виваженість, поміркованість у словах і вчинках;

зберігати й пропаґувати історичну ідентичність вишиванок, що є конкретною культурологічною українською справою;

бути і надалі тим вогником, що гуртує добрих, творчих людей і дає їм надію на поступ за кращу нашу долю.

Просимо Господа, щоб давав Вам здоров'я, обдаровував Вас і Ваших рідних ласками, які Ви просите у молитвах.

Многая і благая літ!

Просвітяни

ЖИТТЯ СПІЛОК

РАДИЛИСЯ ПАМ'ЯТКООХОРОНЦІ

Відбулась колеґія обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії і культури, на якій визначили пріоритетні напрямки роботи на рік. В роботі колеґії взяли участь пам'яткоохоронці та краєзнавці краю, зокрема, Петро Арсенич, Володимир Безгачнюк, Олександр Береговський, Богдан Гаврилів, Михайло Головатий, Андрій Давидюк, Микола Капак, Ірина Козак, Михайло Максим'юк, Михайло Паньків, Василь Тимків, Андрій Чемеринський, заступник начальника управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації Василь Тимків...

Присутні вшанували хвилиною мовчання довголітнього відповідального секретаря товариства, одного з його засновників Володимира Любінця, який відійшов у вічність наприкінці 2013 р. Про свого колеґу слово мовили колишній директор Івано-Франківського краєзнавчого музею Михайло Паньків та інші.

Членський квиток та значок члена НСКУ вручили Миколі Капаку. Колеґія під головуванням керівника товариства Василя Тимківа розглянула підсумки фінансової роботи ОО УТОПІК за минулий рік; затвердила бюджет і план роботи ОО УТОПІК на нинішній рік.

Одними з пріоритетних напрямків діяльності товариства у 2014 році стануть: відзначення 200-ої річниці Тараса Шевченка; проведення конкурсу на найкращий громадський музей області (спільно з управлінням культури, національностей та релігій Івано-Франківської облдержадміністрації); проведення пленуму з питань пам'яткоохоронної діяльності на базі Надвірнянського району; науково-пошукові експедиції щодо вивчення пам'яток оборонної фортифікації періоду Першої світової війни на теренах Галицького району; проведення роботи щодо внесення до Державного реєстру нововиявлених пам'яток та вилучення з нього тих, які були знищені; популяризація пам'яток.

Краєзнавці поділилися досвідом роботи, акцентували увагу на потребі тіснішої співпраці з органами державної влади і місцевого самоврядування, благодійними фондами.

Відповідальним секретарем обласної організації обрала Миколу Капака.

А. Ч.

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

ХРИСТЯ

Досить поширеним на Україні та й в інших краях є ім'я Христина, або Христя. Приманрувало воно до нас разом із християнською релігією наприкінці десятого століття. Воно походить від латинського слова крукс (хрест). Звідси й ім'я нашого Спасителя Христа, котре дало назву й самій релігії – християнству, а також породило й російську назву селянина – «крестьянин».

Корінь слова, що дав початок згаданому жіночому імені, ліг в основу й... чоловічого імені. Один із друзів А. Міцкевича мав, наприклад, ім'я Кристин Островський. Схоже найменння дали батьки й болгарському поетові Ботеву – Христо. Відомий датський казкар Андерсен та син геніального композитора Баха теж мали таке ім'я – Крістіан.

Христею називали не раз і персонажів багатьох творів, зокрема української літератури (пригадаймо хоча б Христю з відомого роману Панаса Мирного та з кількох п'єс українських авторів). Ім'я Христя мала також видатна українська поетеса Алчевська.

Христенко, Христюк, Христюченко – прізвища, що походять від імені Христя. В інших народів такі прізвища – «нащадки» чоловічого імені: Кристенсен, Христев тощо.

ЛАВРЕНТІЙ, ЛАВРИН

На берегах Середземного моря, а також на Кавказі та й у нас в Україні – в Криму здавна росте вічнозелене, з цілою аптекою ліків у листі й плодах дерево – лавр (латинська назва – лаурус). Вінками з листя цього дерева давні греки мали звичай нагороджувати переможців битв та олімпіад, своїх найкращих митців і мудреців, яких вони після того називали лауреатами. Метафоричне, переносне значення назви дерева, до речі, саме й народилося з такого звичаю; воно, між іншим, ще й досі живе у значній кількості навіть наших крилатих висловів та прислів'їв (спочивати на лаврах; чужі лаври злим людям спати не дають тощо).

Лавр своє найменння передав одному з грецьких полісів – місту Лауренс (родовий відмінок – Лаурентіс), від якого згодом, кажуть учені, й виникло ім'я Лаврентій. У різних народів згадане ім'я звучить по-різному: Лаврентій, Лаврин (Лаврін), Лавро (Вавро) – в українців, Лоренц – у німців, Вавжинець – у поляків (це останнє виникло із давньослов'янського вавр (вавжин) та ін. Є й жіночі відповідники наймення: Лаврензія, Лаура (це ім'я свого часу стало навіть загальновідомим «псевдонімом» слова коханка – згадаймо хоча б Лауру славного італійця Петрарки).

Ім'я має багато родичів серед наших прізвищ: Лавриненко, Лаврентіїв, Лаврентійчук, Лавро, Лаврусь, Лаврінко, Лаврик (останні чотири – від демінутивних, розмовних форм) – у нас; Лавров, Лаврентьєв, Лавринов – у Росії; Лоренц – у Німеччині, Лоренцо – в Італії, Лоренс – в Англії та ін.

Від назви лаврового дерева, певніше – від її зметафоризованого значення, колись виникла й назва лавра, котру церковні власті присвоювали великим відомим монастирям, таким, скажімо, як Києво-Печерський чи Почаївський.

ЗОЯ

Вельми гарне й поширене жіноче ім'я Зоя має багато різних «родичів», надто в царині наукових термінів: зоологія, зоотехнія, палеозойська ера, зоопарк, зооферма, зоотемія (наука про внутрішню будову тварин) та десятки інших. Спільним для імені та цих термінів є корінь зоо (від грецького слова зое – життя, чи зоон – тваринний).

Наймення має небагато форм: Зоїнька, Зойка, Зая (в росіян – ще й: Зояха, Зоша, Зоюха).

КИРИЛО

Із давніх-давен відоме в нас наймення Кирило. Походить воно від грецького імені Кир (Кірос), котре по-українському передається, як пан, господар, володар. Кирило (Кириллос) – це зменшувальна, пестлива форма грецького наймення. У перекладі цю форму можна відтворити як панок, паненя, панятко та ін. Це ім'я має й жіночу форму – Кира і навіть Кирила (так зокрема назвав героїню свого роману «Для посагу» польський письменник Дзєржковський).

Згадане наймення в мовах різних народів звучить так: Кирило, Кириїл, Курило, Кураш, Кирик (пригадайте хоча б відомого героя давньої української «вірші» про бідного Кирика), Кирюша, Кириїле (в якутів), Кирля (в марійців) тощо. Воно лягло також в основу багатьох прізвищ: Кириленко, Куриленко, Кирилів (Кирилов), Кирилюк, Курилюк, Кириченко (від Кирик), Курашкевич (від Кураш), Курильчук, Кирилівський (від назви села чи хутора Кирилівка) тощо.

Назва однієї з двох абеток слов'янського письма, кирилиця, теж в основі своїй має згадане наймення – чернече ім'я славного слов'янського просвітителя Костянтина (нар. 827 р.) – Кирило.

ЗНАЙ НАШИХ!

СОРОКАРАЗОВИЙ ЧЕМПІОН СТОЛИЦІ

У столиці відбувся відкритий чемпіонат міста Києва з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років). У змаганнях взяли участь майже 200 спортсменів з Києва та областей України. Успішно виступили на ньому іванофранківці Василь Кричун та Іван Файчак.

Василь Кричун став триразовим чемпіоном Києва, вигравши біг на 200 м, біг на 400 м та біг на 800 м. Таким чином ставши вже сорокаразовим чемпіоном Києва.

Іван Файчак також став триразовим чемпіоном вигравши біг на 60 м з бар'єрами, стрибки у довжину та у висоту.

Наш кор.

СЛОВО-СПОГАД

ВІРА В УКРАЇНУ

ВИЙШЛА У СВІТ КНИЖКА МАРТИ ГАНУШЕВСЬКОЇ-МАЛКОШ «УКРАЇНИ І ВІРИ НЕ ЗРАДИЛИ».

Це розповідь про героїчну долю священичої родини Ганушевських. Отець Михайло Ганушевський – відомий церковний і громадський діяч Станиславівщини. Висвячений на священика митрополитом Андреєм Шептицьким, який призначив його своїм капеланом. Був парохом у Гошеві на Долинщині, Микуличині Надвірнянського повіту, Дорі та Яремчі, Микитинцях та Угорниках біля Станиславова, деканом Надвірни. У цих і прилеглих селах він створював кооперативи, осередки «Просвіти» і братства тверезості. За громадську і культурно-освітню діяльність на початку Першої світової війни отримав від австрійського цісаря Франца Йосифа найвищу нагороду – «Золотий хрест заслуги» за хоробрість із короною.

О. Ганушевський ніс тяжкий життєвий хрест. У роки Другої світової війни його сина замордували енкаведисти, німці вкинули отця до краківської в'язниці за допомогу українському підпіллю, а комуністи відправили із сім'єю у сибірське заслання. Вірний пастир не скористався з дозволу єпископа Григорія Хомишина й можливості виїхати за кордон, а залишився зі своїми парафіянами.

Про його нелегку життєву дорогу, дітей і родичів ділиться спогадами донька Марта, яка поєднала свою долю з дивізійником Володимиром Малкошем, відомим чільником Івано-Франківської станиці колишніх вояків 1-ої Української дивізії «Галичина».

Л. Т.

ПОСТАТІ

ВШАНУВАЛИ ПАТРІОТА УКРАЇНИ

(Поч. на стор. 3)

Біографічні рядки з життя Володимира Самійленка неможливо було слухати без сліз, адже життя цієї людини вибудуване на стражданнях. Поет поховав чотирьох дітей. Під час пологів у Прутівці померла його донька Галина Самійленко-Шах, і на руках у вбитого горем батька зосталася осиротіла внучка, доля якої губиться у далекій Франції.

Цікавим продовженням свята став виступ артистів місцевого народного аматорського театру «Ґердан» під керівництвом Миколи Кейвана. Творчий колектив запропонував гостям для перегляду уривок з вистави Володимира Самійленка «Дядькова хвороба». Незабутнім залишився виступ народного артиста України Святослава Максимчука, який декламував сатиричні твори Володимира Самійленка та Степана Руданського.

Завершальним акордом святкувань стала науково-практична конференція – «Володимир Самійленко і українська література». З доповідями: «Постать Володимира Самійленка в українській літературі», «Володимир Самійленко і «Просвіта», «Володимир Самійленко, Марко Черемшина та Василь Стефаник» виступили – дослідник творчості В. Самійленка, доцент М. Чорнописький, просвітянин М. Попадюк, директор музею Марка Черемшини Р. Кіреєва.

Талановитий лірик, дошкульний сатирик і фейлетоніст, драматург і перекладач – Володимир Самійленко жив болем народу, зневажливо ставився до псевдопатріотів, його твори актуальні й досі.

Михайло КИШКАН,
методист Снятинського РМК

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ПЕРЛИНИ З ГУЦУЛЬСЬКОЇ РІКИ ЖИТТЯ

У видавництві «Писаний камінь» вийшла друком збірка новел самобутнього гуцульського письменника Онуфрія Манчука, видана Верховинським районним товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Гуцульські новели О. Манчука можна поставити на один щабель із творами класика української новелістики Василя Стефаника.

Господь наділив його світлом українського духу, щедротами ґречного ґазди і неабияким літературним талантом. Його думки скупані у досвітніх карпатських росах, смерековою живицею зцілені й овіяні теплими вітрами зелених верховин. Наймення цього поважного гуцульського чоловіка Онуфрій, на прізвище Манчук. А наймиліша його серцю земля – Гуцульщина.

15 червня виповнюється 115 літ від народження цього славного патріота України, непересічної, жертовної особистості, самобутнього гуцульського новеліста Онуфрія Манчука. До красного письменства тяглася його гуцульська душа, до борні з ворогом кликав голос предків – опришківський, відважного Олекси, вільний дух. До національного просвітництва зазивала національна свідомість великого патріота-українця.

Важко сказати, чи доля формує життєпис, а чи життєпис освячується долею. Напевно, у таких неординарних, без перебільшення, постатей вони взаємопов'язані. Загляньмо у ті давні гуцульські часи, більш як на ціле століття від нас віддалені. Батьки, Василь та Параска Манчуки, привели сина Онуфрія на світ Божий 15 червня 1899 року – в селі Жаб'є-Ільці, на присілку Підкринта. Зростав хлопець у робітній, добропорядній селянській сім'ї, в якій Господь Бог, християнська наука та гуцульська ґаздівка були Декалогом родинного буття.

Сурми Першої світової покликали свідомого українця захищати рідний край: служив у армії Головного отамана військ УНР Симона Петлюри, воював у батальйоні Українських січових стрільців, вступив у кривавий бій із москалями на Маківці... Повернувся в гори, оженився і став ґаздувати – «батьки жалували синові на 10 оплотів кішні», то було на чому кутати маржинку – корови, коні, вівці. Біля хати розквітнув пишний сад, саджанці привіз аж із Львівщини. Пристарав велику пасіку на півсотні бджоло-родин. Працював у кооперативній молочарні «Маслосоюзу», яку пізніше очолив, засновував на Верховинщині кооперативні спілки. Манчукова ґаздівка славилася на всі гори, а журнал «Сільський господар» поширював мудрість його господарки на всю Галичину.

Ґаздівка процвітала пишним цвітом у парі з просвітницькою діяльністю. Гуцули за Польщі були на 95 відсотків неписьменними. Поляки ніц не дбали, аби українці були грамотними, так легше неволити: накинули на шию ярмо, та й тягни, чоловіче, панського воза, не розгинаючись. Онуфрій поляків ненавидів і не терпів. Він їхній панський крій у верховинських горах перекроював по-своєму, засвічував світло науки, де лиш удавалося це робити. Так, у 1934 році Манчук збудував власним коштом на своєму ґруні, в урочищі Плаїк, семирічну школу. «Рідною школою» її називали гуцули, бо там їхні діти вивчали українську мову, а також – письмо, історію, географію, арифметику. Поляки хотіли її замкнути, але, мудра голова, Онуфрій категорично заперечив зайдам-чужинам це робити, сміливо виступив супроти їхніх підлих намірів, бо школа поставлена на його землі, а отже, є його власністю. «Бусурмани» неквапом, та все ж відступили. З часом школа відчиняє двері для маленьких гуцуликів і гуцулочок на присілку Жаб'їв'ський, для чого орендовано у тамтешніх сільських господарів хату.

У вересні 1939-го взяв у руки рідне синьо-жовте знамено й разом зі своїми односельцями пішов стрічати «червоних визволителів». Думалося-гадалося, що з добром прийшли совіти у гори, до селянина-гуцула горнутимуться, як брати, душею – а вони вила встромили у гуцульські груди. У кінці травня 1941 року криваві «визволителі» послали своїх гончих псів – енкаведистів – заарештувати того сміливця з синьо-жовтою фаною, що хотів Вільної України у горах. У каґебістських ляґрах, в Жаб'ю, бранець Онуфрій усвідомив: поляки, жиди й червоні совіти – однакової масті окупанти, що чорною хмарою впали на рідну землю неволити його народ, його милу і любу Гуцульщину. Коли ті «визволителі» під натиском німців і мадярів утікали з гір, а було це 24 червня 1941 року, Онуфрія Манчука разом із вісьмома ґаздами-гуцулами цілу ніч у Жаб'євській пивниці НКВД по-звірячому катували, а над ранок, у кому ще теплилося життя, – добивали й розстріляли. Один смертник чудом схоронився за пічкою.

Смерть не забрала з собою пам'ять, як не забрала з собою у домовину і літературну працю Онуфрія Манчука. «Жьиб'ївські новели» таки побачили світ – у 1992 році, в Буффало (США), у видавництві «Гуцульщина». Досить майстерно й колоритно проілюстрував збірку художник Тарас Кузела, що родом із Буковинського краю. Літературні перлини гуцульської ріки життя повернулися з-за океану на вже Вільну і Соборну Україну, на рідну Гуцульщину. Забили срібними ключами головиці красного письма гуцульських предків.

Онуфрій Манчук передав нам живі витоки джерел-головиць душі гуцула, довкола якого у лісах, на високогірних полонинах, у віддалених від світу гірських селах і присілках, на Чорногірському скелястому узвишші живе у віках і дихає на повні груди цей утаємничений, справдешній гуцульський світ.

Залишається сказати, що літературною збіркою «Жьиб'ївські новелі» Верховинське районне товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка започатковує «Бібліотечку Верховинської «Просвіти», яка буде складати на книжкову полицю літературні твори наших достойних попередників і талановитих майстрів пера світу теперішнього.

Василь НАГІРНЯК,
голова Верховинського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, заслужений журналіст України